

KLIMA ŠKOLY

A když Blanka chtěla použít jinou metodu, vyměnit třídu za trávník v parku nebo si prostě věci zařídít po svém, Magda jí poukázala na všemožná nebezpečí od neprobrání látky až k neudržení kázně, a dokonce i na riziko úrazu. Svým způsobem to myslela dobře, chtěla předat osvědčené, ale tak to prostě nejde.

Blanku jsem požádala o trpělivost a hned to odpoledne jsem si s Magdou promluvila. Zpočátku jí nebylo jasné, o čem se bavíme, Blance jen ukazovala správné cesty. Postupně jsme našly společnou řeč a další den jsme se setkaly i s Blankou. Blanka předložila své nápady; některé byly opravdu skvělé, ale některé hraničily s nenaplněním výstupů a tak trochu i s nebezpečím. Proto do procesu uvádění vstoupil ještě jeden z kolegů a diskuse ve třech nakonec vyústila v to, o co usilovala každá z učitelek: dělat některé věci jinak a přitom tak, aby byl naplňován školní vzdělávací program a aby byla zajištěna bezpečnost.

Na co si dát pozor:

- Pokud jste v roli uvádějího učitele, vzpomeňte si na své začátky a snažte se nového pedagoga neodradit. Svůj odlišný pohled zdůvodňujte, a pokud je to třeba, navrhujte „bezpečné“ řešení, které se bude podobat jeho nápadu.

- Když jste začínajícím učitelem, berte rady zkušenějšího uvádějího učitele s respektem k jeho zkušenostem. Ptejte se, proč má na věc jiný názor, a pro své argumenty hledejte opodstatnění.
- Komunikujte! Vždy a za každých okolností hledejte cestu, využijte další kolegyně a kolegy a případně vedení školy. Vzdát se a odejít je to poslední.

Při psaní tohoto příběhu jsem si znovu připomněla, jak je důležité být v každodenním vzájemném kontaktu. I když nejste začínající nebo uvádějí učitelka či učitel, dívejte se kolem sebe, a pokud se vám něco nezdá, zkuste se zeptat. Možná zachráníte pro školu skvělého pedagoga. Tak hodně elánu!

Mgr. Irena Trojanová, Ph.D.,
ředitelka ZŠ Bohumila Hrabala
v Praze

Prvotním úkolem učitele je přežít

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Pokud jste k prázdninovým cestám využili letadlo, nemohly vás minout ani tyto věty palubního personálu: „Pokud v kabině klesne tlak, nasadte si masku a volně dýchejte. Nejprve nasadte masku sobě a poté pomozte dětem nebo dalším osobám.“ Pokaždé když je slyším, tak si vroucně přeji, aby toto pravidlo (prvně zachraňuji sebe, poté ostatní) bylo vtěleno i do školního řádu každé školy a aby bylo dodržováno a vyžadováno.

Abych předešla možným nedorozuměním, předesílám, co není tématem tohoto článku:

- a) záchrana života a zdraví při jeho akutním ohrožení
Jako palubní personál po cestujících nechce, aby opouštěli letadlo (např. při nouzovém přistání) před svými spolucestujícími, kteří jsou odkázáni na pomoc okolí, tak ani tento článek není namířen proti jednání těch pedagogů, kteří např. při hrozící nehodě kryjí své žáky vlastním tělem.
- b) upřednostnění vlastního pohodlí před pomocí druhým
Stevardi a stevardky nás vyzývají, abychom pomáhali ostatním, kteří vzhledem k okolnostem pomoc potřebují, i když to pro nás může být nekomfortní (nechceme se druhých dotýkat, stydíme se atd.). Stejně tak v tomto článku nenabádám k tomu, aby se pedagog soustředil

pouze na své pohodlí, i kdyby to znamenalo vážné a/nebo dlouhodobé ohrožení jeho žáků.

Situace, na které chci v tomto článku upozornit, začínají obvykle takto:

- pedagog se díky své laskavosti a schopnosti naslouchat stal tzv. vrbou jednoho ze žáků, kteří vyrůstají v problematickém socioekonomickém prostředí a nemají v okolí žádnou další dospělou osobu, která by se o ně zajímala, a časem se jeho klientela rozrostla o další žáky;
- pedagog vede na škole odpolední kroužky, které jsou nadšeně přijímány žáky i rodiči;
- pedagog na svém minulém pracovišti zastával roli metodika prevence / výchovného poradce / zástupce ředitele, a kolegové ze současné školy se na něj proto obracují

s potížemi, které by měl řešit současný preventista / výchovný poradce / zástupce;

- pedagog si kdysi vzal tzv. pod křídla nově nastoupivšího kolegu, kterého úspěšně provedl všemi záludnostmi a nástrahami prvního školního roku, takže se od té doby stal uvádějícím učitelem všech dalších pedagogů na škole.

A ať už je začátek jakýkoliv, ať už tento stav trvá měsíce, či roky a ať už se pedagog v osobním životě posouvá kamkoliv (sestěhovává se s partnerem, pečuje o děti, rozchází se, stará se o stárnoucí příbuzné, potýká se s vlastní nemocí atd.), obvykle přijde okamžik, kdy cítí, že už nechce dělat nic víc než „jen“ učit.

Pokud jste v této situaci náhodou vy osobně, tak vězte, že jste právě narazili na své hranice. **A máte plné právo všechny ostatní aktivity přestat dělat.**¹ Pokud je neomezíte, pravděpodobně se časem objeví následující potíže:

- práce vás bude čím dál méně těšit a/nebo přijdou období, kdy vás těšit nebude vůbec;
- napětí a nespokojenost z toho, že pracujete víc, než chcete, se přesune i do ostatních sfér vašeho života (partnerství, rodičovství, přátelství) a i ty vás začnou méně uspokojovat;
- napětí se projeví i na vašem zdravotním stavu (změna váhy, potíže se spánkem, bolesti).

Byla bych velmi ráda, kdybyste slíbili sami sobě, že si budete věnovat pozornost. Že si v diáři vyhradíte čas pro NICdělání, pro zahálku, pro činnosti, které vás těší. Tím prospějete nejen sobě, ale i svému okolí.

Protože komu prospějete, pokud budete své síly přepínat až ke zhroucení? Vaši žáci se naučí, že přepínání sil a zhroucení je běžný způsob, jak pracovat. Ostatním učitelům na škole přibude práce, vašim blízkým ještě i starosti.

Nic z toho není nutné – jste učitelé, **vaši žáci a jejich rodiče, vaši kolegové i nadřízení vás potřebují. Vaším prvotním úkolem je ve zdraví přežít celý školní rok, tak se o sebe starejte.**

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D.,
metodička služeb 116 000
a 116 123, statutární zástupkyně
Cesta z krize, z. ú.

Linka pro
rodinu a školu

Podpora wellbeingu a chování dětí a mladistvých válečných uprchlíků

ANNA KUBÍČKOVÁ, KLÁRA ŠIMÁČKOVÁ LAURENČÍKOVÁ

Válečný konflikt na Ukrajině je bezesporu událostí přímo ovlivňující prakticky celou Evropu, která bude mít mnohaleté a dalekosáhlé důsledky pro všechny z nás. Zejména pro každého uprchlíka, vojáka a každé dítě, se kterým se nyní setkáváte a vzájemně poznáváte ve svých školách, třídách, v družině, na kroužku, v klubu nebo ve svém okolí. Abychom vám mohly nabídnout některé ověřené principy a postupy podporující dobré začlenění dětí a mladistvých do komunity, představíme vám základní faktory, které ovlivňují wellbeing a chování dětí (i rodičů) v podobných situacích.

Co děti a mladistvé ovlivňuje?

Před příchodem k nám zažívaly rodiny různé náročné situace. Většina rodin se musela rozdělit. Ženy a děti musely ponechat své příbuzné v nebezpečných a nejistých podmínkách. Opustily své domovy, přátele, jistoty a celý svůj dosavadní život. Zážitky z válečné situace i útěku do relativního

bezpečí jsou samy o sobě velmi stresující a potenciálně traumatizující pro každé dítě i rodiče či jeho pečovatele. Děti tak:

- často žijí s akutně **traumatizovaným či vystresovaným rodičem**, jenž může mít obtíže zajišťovat základní životní potřeby dítěte, včetně pocitu bezpečí a sounáležitosti;
- mají **těžké zkušenosti** před útekem, v průběhu a po příjezdu (u některých stále trvají), včetně obav o příbuzné,

¹ A pokud máte pochybnosti, jak na to, jsme vám k dispozici na telefonním čísle 116 000, popř. můžete využít jiné krizové linky, kontakty naleznete např. zde: <https://www.capl.d.cz/linky-duvery-cr/>.